

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Вознюк Тетяна, Дідик Наталія

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського

Анотація:

Активізація пізнавальної діяльності на уроках фізичної культури – один із напрямів сучасної концепції фізичного виховання, що спрямований на те, щоб домогтися більш високих результатів у фізичній підготовленості, на поєднання виконання фізичних вправ та удосконалення знань з інших предметів на основі реалізації принципово нових підходів, засобів, технологій, де головним є не отримання тільки рухового результату, а складна та дієва робота з формування зацікавленого ставлення до процесу самовдосконалення. **Мета роботи** – обґрунтувати педагогічну технологію активізації пізнавальної діяльності дітей молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури. **Методологія дослідження.** У дослідженні брали участь 49 учнів 4-х класів початкової школи віком 9-10 років. Усі учасники дали згоду на участь в експерименті. Педагогічний експеримент носив порівняльний характер, було сформовано експериментальну та контрольну групу. В дослідженні застосовувалися емпіричні методи дослідження: педагогічні спостереження, анкетування, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики. **Результати роботи.** Для активізації пізнавальної діяльності учнів експериментального класу була

Педагогическая технология активизации познавательной деятельности младших школьников на уроках физической культуры

Активизация познавательной деятельности на уроках физической культуры - одно из направлений современной концепции физического воспитания, направленный на то, чтобы добиться более высоких результатов в физической подготовленности, на сочетание выполнения физических упражнений и совершенствование знаний по другим предметам на основе реализации принципиально новых подходов, средств, технологий, где главным является не получение только двигательного результата, а сложная и эффективная работа по формированию заинтересованного отношения к процессу самосовершенствования. Цель работы - обосновать педагогическую технологию активизации познавательной деятельности детей младшего школьного возраста на уроках физической культуры. Методология исследования. В исследовании принимали участие 49 учеников 4-х классов начальной школы в возрасте 9-10 лет. Все участники дали согласие на участие в эксперименте. Педагогический эксперимент носил сравнительный характер, было сформировано экспериментальную и контрольную группу. В исследовании применялись эмпирические методы исследования: педагогические наблюдения, анкетирование, педагогическое тестирование, педагогический эксперимент,

Pedagogical technology for enhancing the cognitive activity of junior schoolchildren at physical education lessons

Enhancement of cognitive activity in physical education lessons is one of the directions of the modern concept of physical education, aimed at achieving higher results in physical fitness, combining exercise and improving knowledge of other subjects based on the implementation of fundamentally new approaches, means, technologies, where the main thing is not only getting a motor result, but difficult and effective work to develop an interested attitude to the process of self-improvement. **The purpose of the work** is to substantiate pedagogical technology of activation of cognitive activity of young school children in physical education lessons. **Research methodology.** The study involved 49 students in 4th grade elementary school aged 9-10 years. All participants agreed to participate in the experiment. The pedagogical experiment was comparative in nature, an experimental and control group was formed. The study used empirical research methods: pedagogical observations, questioning, pedagogical testing, pedagogical experiment, methods of mathematical statistics. **Results of work.** To enhance the cognitive activity of students in the experimental class, a pedagogical technology of game training was developed, aimed at intensifying the cognitive activity in physical education lessons and strengthening cross-curricular communication. The main means of learning were role-playing and story-games, racing games and puzzles. The result of technology implementation was to improve the quality of learning theoretical knowledge: basketball and science. At the same time, there was a statistically significant

розроблена педагогічна технологія ігрового навчання, спрямована на активізацію пізнавальної діяльності на уроках фізичної культури і зміцнення міжпредметних зв'язків. Основними засобами навчання були рольові та сюжетні ігри, ігри-змагання й ігри-ребуси. Результатом реалізації технології стало підвищення якості засвоєння теоретичних знань: з баскетболу і з природознавства. Одночасно відбулося статистично достовірне поліпшення результатів фізичної підготовленості.

методы математической статистики. Результаты работы. Для активизации познавательной деятельности учащихся экспериментального класса была разработана педагогическая технология игрового обучения, направленная на активизацию познавательной деятельности на уроках физической культуры и укрепления межпредметных связей. Основными средствами обучения были ролевые и сюжетные игры, игры-соревнования и игры-ребусы. Результатом реализации технологии стало повышение качества усвоения теоретических знаний: по баскетболу и по естествознанию. Одновременно произошло статистически достоверное улучшение результатов физической подготовленности.

improvement in fitness.

Ключові слова:

початкова школа, фізична культура, рухливі ігри, активні методи, міжпредметні зв'язки

начальная школа, физическая культура, подвижные игры, активные методы, межпредметные связи

elementary school, physical education, mobile games, active methods, cross-curricular links

Постановка проблеми (обумовлюється актуальність дослідження, виокремлюються раніше не розв'язані частини загальної наукової проблеми, вказується зв'язок з темами та планами). Активізація пізнавальної діяльності на уроках фізичної культури – один із напрямів сучасної концепції фізичного виховання, що спрямований на те, щоб домогтися більш високих результатів у фізичній підготовленості, на поєднання виконання фізичних вправ та удосконалення знань з інших предметів на основі реалізації принципово нових підходів, засобів, технологій, де головним є не отримання тільки рухового результату, а складна та дієва робота з формування зацікавленого ставлення до процесу самовдосконалення [19]. Саме завдання полягає в тому, щоб зробити активну рухову діяльність більш осмисленою, цілеспрямованою, найбільшою мірою відповідною індивідуальним особливостям кожного, хто цим займається. Важливим є акцентування уваги на елементах, які сприяють формуванню у школярів з найменшого до найстаршого віку гармонійного ставлення до себе, свого тіла, усвідомлення необхідності зміцнення свого здоров'я, дотримання здорового способу життя, фізичного удосконалення [25].

Все вищевказане є підставою вважати актуальним проблему підвищення ефективності уроків фізичної культури в початковій школі за рахунок створення необхідних умов і розробки інноваційних підходів щодо активізації пізнавальної діяльності учнів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема підвищення пізнавальної діяльності школярів досить активно обговорюється науковцями та практичними фахівцями галузі фізичної культури і спорту. Так, В.І. Лозова [6] узагальнюючи дані багатьох вітчизняних вчених підкреслює важливість застосування на уроках у початковій школі дидактичних ігор, що дають змогу значно підвищити успішність учнів шляхом цілеспрямованого формування й розвитку їхньої пізнавальної активності й самостійності. François Trudeau & Roy J Shephard (2008) проаналізували дослідження про залежність успішності навчання в школі з заняттями фізичною культурою, застосувавши пошук за базами даних MEDLINE (с 1966 по 2007), PSYCHINFO (с 1974 по 2007), SCHOLAR.GOOGLE.COM и ERIC, а також великі особисті бази даних авторів і з'ясували існування тісних позитивних зв'язків між фізичною активністю та розвитком когнітивних здібностей дітей. [Alicia L. Fedewa](#) & [Soyeon Ahn](#) (2011) досліджуючи цю проблему також здійснили кількісний синтез літератури, в якому для аналізу використовувалося в цілому 59 досліджень з 1947 по 2009 рік, що також підтверджували значний і позитивний вплив фізичної активності на досягнення дітей і їхні когнітивні результати. Серед засобів, що сприяють цим досягненням вони виокремлюють аеробні вправи. Узагальнення даних 50 унікальних досліджень, зроблених C.N. Rasberry and et. дозволило визначити у всіх дослідженнях 251 зв'язок між фізичною активністю і успішністю, що представляє показники успішності, академічної поведінки і когнітивних навичок і відносин. Трохи більше половини (50,5%) всіх досліджених асоціацій були позитивними, 48% - незначними, а 1,5% - негативними. І. Васкан, А. Розтока (2012) акцентують увагу на важливості формування позитивної мотивації до занять фізичної культури, а міжпредметні зв'язки пропонують зміцнювати на уроках з інших дисциплін шляхом розглядання тем з фізичної культури, що допомагає учням більш глибоко розуміти сутність фізичної культури. І. Климчук (2013) одночасно наголошує на необхідності створення зовнішньої мотивації (проявляється через мотиви й стимули з боку батьків, учителя фізичної культури, засобів масової інформації тощо) і внутрішньої (через потребу, інтерес, звичку) мотивації у дітей для формування потреби займатися фізичними вправами. Водночас більшість авторів визначають провідну роль в організації навчально-виховного процесу школярів ігрового методу, який не тільки

створює позитивний фон уроку, але й дозволяє уникати негативних наслідків власних помилок, адже вони нейтралізуються іншими членами команди [1]. Попри всі дослідження з означеної теми, нами не було виявлено розробленої технології активізації пізнавальної діяльності школярів молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури.

Ураховуючи недостатню теоретичну розробку означеної проблеми та внаслідок цього недостатню її реалізацію в практичній діяльності вчителів фізичної культури, а також ураховуючи соціальну значимість і практичну необхідність формування здорового молодого покоління, ми акцентували увагу на дослідженні цієї проблеми.

Мета роботи – обґрунтувати педагогічну технологію активізації пізнавальної діяльності дітей молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури.

Матеріал і методи дослідження. У дослідженні брали участь 49 учнів 4-х класів початкової школи (26 хлопців і 23 дівчат) віком 9-10 років. Усі учасники дали згоду на участь в експерименті. Педагогічний експеримент носив порівняльний характер, було сформовано експериментальну (n=23) та контрольну групу (n=26).

В дослідженні застосовувалися емпіричні методи дослідження:

✓ *педагогічні спостереження* проводилися з метою уточнення змісту і методики проведення уроків фізичної культури в молодших класах, вивчення стану засвоєння навчального матеріалу школярів і рівня їх фізичної підготовленості, а також зверталася увага на кількість запропонованих засобів і методів для формування міжпредметних зв'язків.;

✓ *анкетування* проводилися для визначення рівня знань у школярів молодших класів з програми фізичної культури та з природознавства;

✓ *педагогічне тестування* дало змогу визначити рівень розвитку фізичних якостей. Всі тести відповідали вимогам спортивної метрології.

Вибір контрольних іспитів для одержання інформації про рівень фізичної підготовленості здійснювався на основі запропонованих у навчальній програмі з фізичної культури відповідно до контрольних нормативів для учнів 4-х класів [9].

Біг на 30 м виконувався з високого старту за сигналом вчителя. Надавалося дві спроби. Враховувався кращий результат з точністю до одної десятої секунди.

Підтягування на перекладині (хл.), згинання та розгинання рук в упорі лежачи (дів.) - надавалася одна спроба, враховувалася кількість вірно виконаних підтягувань (згинань-розгинань).

Стрибок у довжину з місця. Учасник ставав у вихідне положення: ноги знаходяться за стартовою лінією. Зігнувши ноги у колінах, виконував мах руками назад, потім різко виносив їх уперед і, відштовхнувшись двома ногами, стрибав максимально вперед, намагався приземлитися на ноги якомога далі, оскільки результат визначався від стартової лінії до точки торкання підлоги (мата) п'ятками.

Рівномірний біг без урахування часу. Учні розпочинали біг з високого старту з лицьової лінії баскетбольного майданчика, добігаючи до протилежної лінії і так по колу. Враховувалася відстань до переходу на крок.

Човниковий біг 4x9 м. За лініями, які знаходяться у 9 м одна від іншої, наноситься два півкола радіусом 50 см з центром на лінії. З положення високого старту за командою «Марш!» досліджуваний нахилється і бере кубик (5 см), що лежить у півколі, пробігає 9 м, кладе кубик у півколо і повертається за другим. Взявши два кубика, біжить до лінії фінішу. Враховується час від команди «Марш!» до моменту фінішування. Кидати кубик не дозволяється, при порушенні цього правила призначається повторна спроба.

Обробку результатів досліджень здійснювали за допомогою *методів математичної статистики*, враховувалися такі показники: середнє арифметичне (X), середнє квадратичне відхилення (S), похибка середнього арифметичного (m). Вірогідність відмінностей між середніми величинами двох груп визначалась за критерієм Стьюдента, попередньо перевірялась гіпотеза про нормальний розподіл результатів вимірювання за критерієм Шапіро-Уїлкі. Достовірність вважалася суттєвою за 5% рівня значущості ($p < 0,05$).

Результати дослідження. Для активізації пізнавальної діяльності учнів експериментального класу була розроблена педагогічна технологія ігрового навчання, спрямована на активізацію пізнавальної діяльності на уроках фізичної культури (рис. 1).

Протягом 8 тижнів ми застосовували в навчально-виховному процесі учнів 4-х класів експериментальну програму з вдосконалення фізичної підготовленості та поліпшення теоретичних знань з розділу елементи баскетболу та враховуючи міжпредметні зв'язки з навчальної дисципліни «Природознавство».

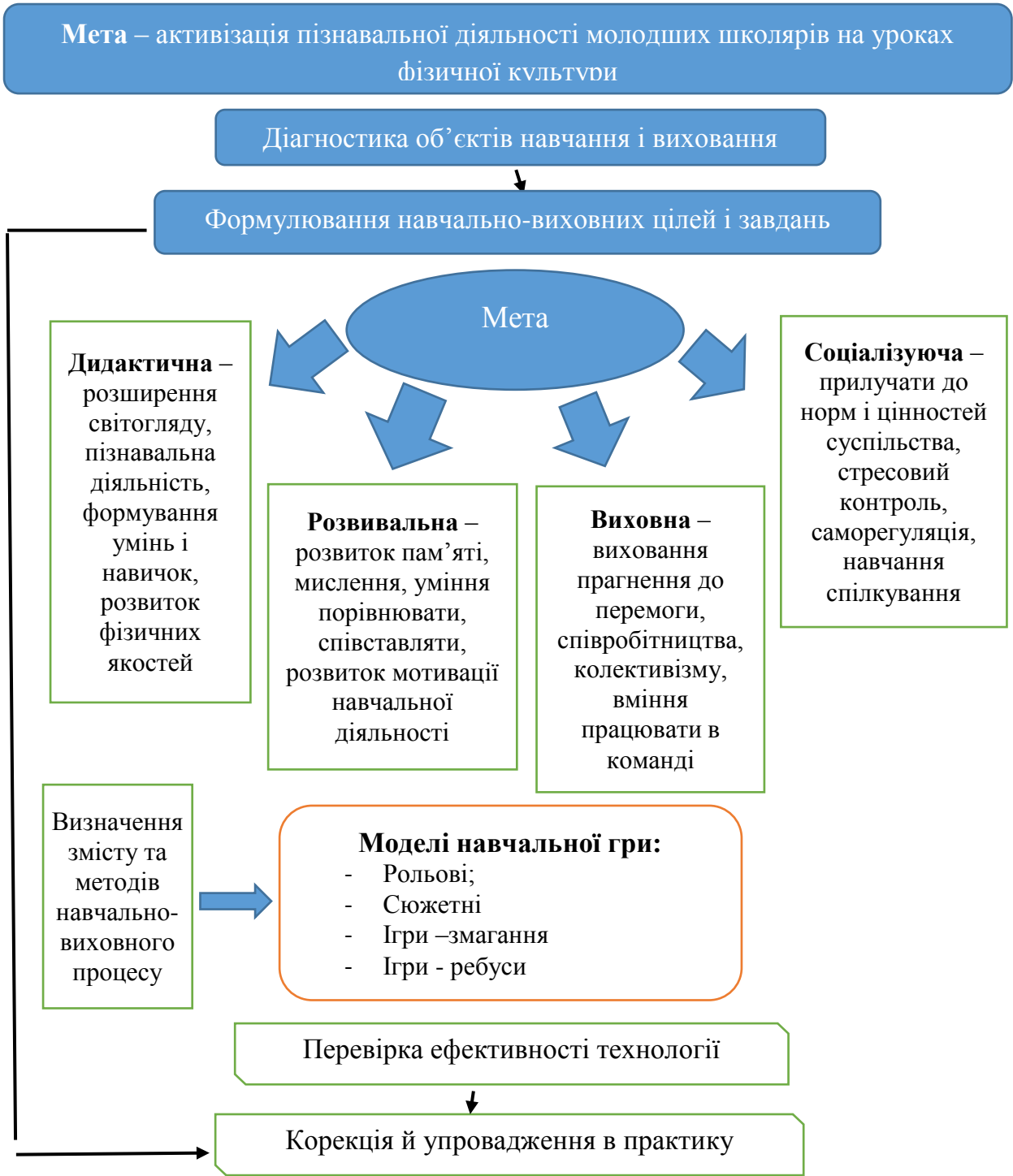

Рис. 1. Технологія активізації пізнавальної діяльності на основі ігрового методу

Її застосування в навчально-виховному процесі учнів експериментального класу дало позитивний результат. За показниками фізичної підготовленості у хлопчиків і дівчат виявлено статистично достовірні зміни ($p < 0,05$) в показниках швидкості бігу (біг на 30 м), спритності (човниковий біг), швидкісно-силових здібностей (стрибок у

довжину), а у дівчат ще й у показниках сили (згинання і розгинання рук в упорі лежачи) (табл. 1).

Таблиця 1

**Результати тестування фізичної підготовленості
учнів 4-х класів (\bar{X} ; S)**

№ п/п	Види контрольних тестів	Дані	Контрольна група (n=26)		Експериментальна група (n=23)	
			хл.	дів.	хл.	дів.
1.	Біг 30 м, с	початкові	6,1; 0,32	6,8; 0,40	6,2; 0,31	6,8; 0,44
		кінцеві	5,9; 0,29	6,6; 0,34	5,8; 0,31	6,4; 0,38
		t (p)	1,71(>0,05)	1,44(>0,05)	3,13(<0,05)	2,22(<0,05)
2.	Підтягування на поперечині, разів	початкові	4,9; 0,88		4,8; 0,92	
		кінцеві	5,9; 0,88		5,5; 0,61	
		t (p)	3,01(<0,05)		2,08 (>0,05)	
3.	Згинання та розгинання рук в упорі лежачи, разів	початкові		3,9; 0,61		3,9; 0,63
		кінцеві		4,8; 0,61		4,7; 0,63
		t (p)		3,32(<0,05)		3,04 (<0,05)
4.	Рівномірний біг без урахування часу, м	початкові	1003,6; 102,6	922,9; 55,2	995,8; 76,7	960,0; 47,32
		кінцеві	1068,2; 73,3	967,5; 46,01	1061,7; 92,02	1000,9; 47,3
		t (p)	1,91(>0,05)	2,14(>0,05)	1,90(>0,05)	2,03(>0,05)
4.	Стрибок у довжину з місця, см	початкові	152,9; 5,57	146,7; 2,45	150,8; 5,5	148,8; 4,1
		кінцеві	155,5; 5,57	148,8; 2,45	156,7; 4,91	153,9; 3,47
		t (p)	1,22(>0,05)	2,08(>0,05)	2,77(<0,05)	3,14(<0,05)
5.	Човниковий біг 4х9 м, с	початкові	11,8; 0,29	12,8; 0,49	11,8; 0,31	12,7; 0,50
		кінцеві	11,6; 0,32	12,6; 0,49	11,3; 0,25	11,9; 0,35
		t (p)	2,02(>0,05)	1,21(>0,05)	4,56 (<0,05)	4,09(<0,05)

В контрольній групі на уроках фізичної культури учні також вивчали навчальний матеріал за розділом «Вправи з великим м'ячем (елементи баскетболу)», застосовувалася традиційна методика, а серед методів переважав повторний. В учнів КГ також визначено поліпшення результатів фізичної підготовленості, однак здебільшого вони статистично не достовірні ($p > 0,05$). Виключення складають показники силових здібностей, що визначалися за результатами тестів у підтягуванні на поперечині та згинанні й розгинанні рук в упорі лежачи, в яких різниця між початковими і кінцевими результатами статистично вірогідна ($p < 0,05$).

Перевірка теоретичних знань з основ баскетболу, набутих за період впровадження експериментальної програми також довела її ефективність, що відобразилося в збільшенні кількості правильних відповідей на запитання анкети. Застосування активних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм тощо) у поєднанні з ігровим методом організації уроків

фізичної культури сприяли підвищенню пізнавальної діяльності учнів експериментальної групи. Це спонукало їх до постійного поповнення знань за обраною темою з природознавства «Материки». Моніторинг знань в кінці експерименту підтвердив значне збільшення правильних відповідей на питання розробленої анкети. Порівняння якості засвоєння теоретичних знань в експериментальному та контрольному класі представлена на рис. 2.

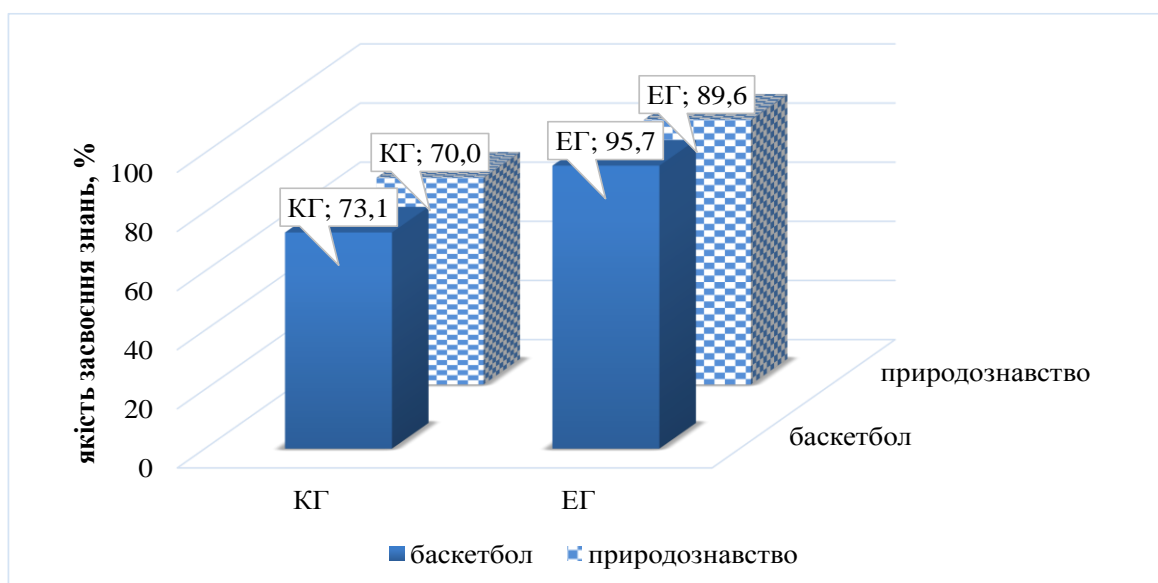

Рис. 2. Якість засвоєння теоретичних знань з фізичної культури та природознавства учнями експериментального (ЕГ) та контрольного (КГ) класу впродовж педагогічного експерименту, у %.

Дискусія. Аналіз літературних джерел та контенту мережі Інтернет засвідчив існування важливого завдання сучасної шкільної освіти – створення умов для максимального саморозвитку кожної дитини шляхом залучення дієвих засобів, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності школярів. Тому розробка та впровадження на уроках фізичної культури педагогічних технологій активізації пізнавальної діяльності із застосуванням всього спектру існуючих методик та сучасних засобів практичної і теоретичної підготовки є перспективним напрямком оптимізації навчально-вихованого процесу нової української школи. В нашому дослідженні на основі узагальнення даних фахівців, що вивчали цю проблему (Trudeau F., Shephard R. J., 2008; Bailey [Richard](#) & [all](#). 2009; Rasberry C.N., Lee S.M. & et., 2011; Кульчицька І., Дяченко А., 2017; Голюк О.А., Пахальчук Н.О., 2019) був розроблений алгоритм педагогічної технології активізації пізнавальної діяльності молодших школярів, який відповідно до мети складався з таких послідовних дій: діагностика рівня підготовленості, формулювання навчальних цілей; визначення засобів і методів, їх впровадження в навчально-виховний процес, перевірка ефективності та

внесення корекцій. Нами були розроблені ігрові завдання для естафет, сюжетні та рольові ігри, ігри – ребуси, що включали навчальний матеріал з розділу програми для 4-го класу за темами «Вправи з великим м'ячем (елементи баскетболу)» та з навчальної дисципліни «Природознавство» за темою «Материки». Підтверджуючи визначену фахівцями (Лозова В.І, 2000; Шахов В.І., 2006; Пахальчук Н.А., 2015 та ін.) провідну роль в процесі активізації пізнавальної діяльності школярів ігрового методу, ми урізноманітнили зміст уроків і застосовували такі відомі в педагогіці активні методи навчання як робота в малих групах, мозковий штурм, діаграма Венна, пристосовуючи їх до специфіки уроків фізичної культури в молодших класах. Проте проблема активізації пізнавальної діяльності є актуальною не лише в початковій школі, але й головним чином в середній та старшій, що вимагає пошуку сучасних прогресивних засобів і методів навчання для удосконалення змісту уроків фізичної культури та підвищення мотивації до фізичного, розумового та психічного самовдосконалення учнів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проблема активізації пізнавальної діяльності школярів виходить на ключову позицію в умовах реформування освіти в Україні та в межах парадигми нової української школи. Адже головна мета цієї реформи – створення школи, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті [7].

Розроблено технологію активізації пізнавальної діяльності учнів початкової школи на основі ігрового методу навчання та зміцнення міжпредметних зв'язків. Педагогічними умовами її впровадження є тісна співпраця вчителя фізичної культури та вчителя початкових класів; застосування активних методів навчання; наявність різноманітного інвентарю; поєднання виконання рухових завдань і набуття теоретичних знань; створення позитивного емоційного фону уроку. Основними засобами навчання є рольові та сюжетні ігри, ігри –змагання й ігри – ребуси.

Ефективність розробленої технології активізації пізнавальної діяльності на основі ігрового методу доведена шляхом її впровадження в навчально-виховний процес молодших школярів та проведенням порівняльного педагогічного експерименту. Результатом її реалізації стало підвищення якості засвоєння теоретичних знань: з баскетболу – кількість вірних відповідей під час тестування складало 95,7% (в контрольній групі 73,1%); з природознавства – 89,6% (в КГ 70%). Одночасно відбулося статистично достовірне поліпшення результатів фізичної підготовленості ($p < 0,05$), зокрема в швидкості бігу на 30 м приріст склав 6,3% у хлопчиків та 6,1% у дівчат, в результатах човникового бігу – 4,4% (хл.) і 6,0% (дівч.), в стрибках у

довжину з місця – 3,9% (хл.), 3,4% (дів.), у згинанні та розгинанні рук в положенні лежачи у дівчат приріст склав 20,9%. В контрольній групі статистично достовірне збільшення результатів спостерігалось лише за показниками силових здібностей.

Перспектива подальших досліджень вбачається в пошуках шляхів активізації пізнавальної діяльності на уроках фізичної культури учнів середніх та старших класів.

Список використаних джерел:

1. Баканова А. Инновационный метод организации учебного процесса *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць* №1 (25), 2014 С.16-20
2. Васкан І., Розтока А. Стан і формування в школярів інтересу до фізичного виховання. *Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення*. 2012. № 4 (20). С. 247-252.
3. Голюк О.А., Пахальчук Н.О. Особливості педагогічної взаємодії між учителем і учнями в сучасній початковій школі. *Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей*. Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. 2019. С. 14.
4. Климчук І. Формування потреби займатися фізичними вправами в дітей середнього шкільного віку. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць*. 2013. № 2 (22)
5. Кульчицька І., Дяченко А. Інтеграція теоретичних знань з фізичного виховання в освітній процес школярів початкової школи. *Międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna «Innowacje i nowoczesne technologie w edukacji: wkład Polski i Ukrainy* . Sandomierz, Polska, 2017.
6. Лозова В.І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. [2-е вид., доп.]. Х.: «ОВС», 2000. 164 с.
7. Нова українська школа <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> Годик М.А. Контроль тренировочных и соревновательных нагрузок. Москва: Физкультура и спорт, 1980. 136 с.
8. Пахальчук Н.А. Использование игр-путешествий в физическом воспитании детей старшего дошкольного возраста. *Социальнопедагогическая и медико-психологическая поддержка развития личности в онтогенезе* : сб. материалов междунар. нау.-прак. конф., А.С.Пушкина ; редкол.: Г.Н. Казарчик, Т.В. Александрович, М.С.Ковалевич. Брест : БрГУ, 2015. С. 193-197.
9. Фізична культура: програма для загальноосвітніх навчальних закладів: 1–4-ті класи / Т. Ю. Круцевич, В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова та ін. *Здоров'я та фізична культура. Шкільний світ*. 2012. № 24. С. 2–24

References:

1. Bakanova A. Ynnovatsyonnyy metod orhanyzatsyyu uchebnoho protsesssa *Fizychne vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya u suchasnomu suspil'stvi: zb. nauk. prats'* №1 (25), 2014 S.16-20
2. Vaskan I., Roztoka A. Stan i formuvannya v shkolyariv interesu do fizychnoho vykhovannya. *Fizychna kul'tura, fizychno vykhovannya riznykh hrup naseleण्या*. 2012. № 4 (20). S. 247-252.
3. Holyuk O.A., Pakhal'chuk N.O. Osoblyvosti pedahohichnoyi vzayemodiyi mizh uchytelem i uchnyamy v suchasniy pochatkoviy shkoli. *Nova ukrayins'ka shkola v umovakh vyklykiv suchasnosti: zb. tez dopovidey*. Hlukhivs'kyu natsional'nyy pedahohichnyy universytet imeni Oleksandra Dovzhenka. 2019. S. 14.
4. Klymchuk I. Formuvannya potreby zaymatysya fizychnymy vpravamy v ditey sereďnoho shkil'noho viku. *Fizychno vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya u suchasnomu suspil'stvi: zb. nauk. prats'*. 2013. № 2 (22)
5. Kul'chyts'ka I., Dyachenko A. Intehratsiya teoretychnykh znan' z fizychnoho vykhovannya v osvityniy protses shkolyariv pochatkovoyi shkoly. *Międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna «Innowacje i nowoczesne technologie w edukacji: wkład Polski i Ukrainy* . Sandomierz, Polska, 2017.
6. Lozova V.I. Tsilisnyy pidkhdid do formuvannya piznaval'noyi aktyvnosti shkolyariv. *Khark. derzh. ped. un-t im. H.S. Skovorody*. [2-e vyd., dop.]. KH.: «OVS», 2000. 164 s
7. Nova ukrayins'ka shkola <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> Godik M.A. Control of training and competitive loads. Moscow: Physical Education and Sport, 1980. 136 p.
8. Pakhal'chuk N.A. Ispol'zovaniye igr-puteshestviy v fizicheskom vospitanii detey starshego doshkol'nogo vozrasta. *Sotsial'nopedagogicheskaya i mediko-psikhologicheskaya podderzhka razvitiya lichnosti v onogeneze* : sb. materialov mezhdunar. nau.-prak. konf., Brest, 15-16 apr. 2015 g. / Bres. go. un-t im. A.S.Pushkina ; redkol.: G.N. Kazarchik, T.V. Aleksandrovich, M.S.Kovalevich. Brest : BrGU, 2015. S. 193-197.

10. Шахов В.І. Психолого-педагогічні основи активних методів навчання. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка і психологія. 2006. Вип. 18. С. 76-83

11. Bailey Richard, Armour Kathleen, Kirk David, Jess Mike, Pickup Ian, Sandford Rachel & show all The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review. *Research Papers in Education*. 2009. Volume 24. Issue 1. Pages 1-27

12. Fedewa A. L., Ahn S. The Effects of Physical Activity and Physical Fitness on Children's Achievement and Cognitive Outcomes. A Meta-Analysis Research quarterly for exercise and sport Volume 82. Issue 3, 2011 Pages 521-535

13. Martin JJ, Kulinna PH A Social Cognitive Perspective of Physical Activity Related Behavior in Physical Education. *Journal of Teaching in Physical Education*, Volume 24: Issue 3 2005 pages: 265-281 <https://doi.org/10.1123/jtpe.24.3.265>

14. Rasberry C.N., Lee S.M., Robin L., Laris B.A., Russell L.A., Coyle K. K., Nihiser A.J. The association between school-based physical activity, including physical education, and academic performance: A systematic review of the literature. *Preventive Medicine. Volume 52, Supplement*, 1 June 2011, Pages S10-S20 <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2011.01.027>

15. Schmidt Mirko, Benzing Valentin, Kamer Mario. Classroom-Based Physical Activity Breaks and Children's Attention: Cognitive Engagement Works! *Frontiers in Psychology*, 2016 <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01474>

16. Staiano AE, Calvert SL Exergames for physical education courses: Physical, social, and cognitive benefits Child development perspectives, Volume 5. Issue 2 2011 Pages 93-98

17. Trudeau F., Shephard R. J. Physical education, school physical activity, school sports and academic performance *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* volume 5, Articlenumber: 10 (2008) <https://doi.org/10.1186/1479-5868-5-10>

18. Zhu X, Chen A, Ennis C, Sun H, Hopple C, Bonello M, Bae M., Kim S. Situational interest, cognitive engagement, and achievement in physical education *Contemporary Educational Psychology* Volume 34, Issue 3, July 2009, Pages 221-229

9. Fizychna kul'tura: prohrama dlya zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv: 1-4-ti klasy / T. YU. Krutsevych, V. M. Yermolova, L. I. Ivanova ta in. Zdorov'ya ta fizychna kul'tura. Shkil'nyy svit. 2012. № 24. S. 2-24

10. Shakhov V.I. Psykholoho-pedahohichni osnovy aktyvnykh metodiv navchannya. Naukovi zapysky Vinnyts'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohika i psykholohiya. 2006. Vyp. 18. S. 76-83

11. Bailey Richard, Armour Kathleen, Kirk David, Jess Mike, Pickup Ian, Sandford Rachel & show all The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review. *Research Papers in Education*. 2009. Volume 24. Issue 1. Pages 1-27

12. Fedewa A. L., Ahn S. The Effects of Physical Activity and Physical Fitness on Children's Achievement and Cognitive Outcomes. A Meta-Analysis Research quarterly for exercise and sport Volume 82. Issue 3, 2011 Pages 521-535

13. Martin JJ, Kulinna PH A Social Cognitive Perspective of Physical Activity Related Behavior in Physical Education. *Journal of Teaching in Physical Education*, Volume 24: Issue 3 2005 pages: 265-281 <https://doi.org/10.1123/jtpe.24.3.265>

14. Rasberry C.N., Lee S.M., Robin L., Laris B.A., Russell L.A., Coyle K. K., Nihiser A.J. The association between school-based physical activity, including physical education, and academic performance: A systematic review of the literature. *Preventive Medicine. Volume 52, Supplement*, 1 June 2011, Pages S10-S20 <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2011.01.027>

15. Schmidt Mirko, Benzing Valentin, Kamer Mario. Classroom-Based Physical Activity Breaks and Children's Attention: Cognitive Engagement Works! *Frontiers in Psychology*, 2016 <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01474>

16. Staiano AE, Calvert SL Exergames for physical education courses: Physical, social, and cognitive benefits Child development perspectives, Volume 5. Issue 2 2011 Pages 93-98

17. Trudeau F., Shephard R. J. Physical education, school physical activity, school sports and academic performance *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* volume 5, Articlenumber: 10 (2008) <https://doi.org/10.1186/1479-5868-5-10>

18. Zhu X, Chen A, Ennis C, Sun H, Hopple C, Bonello M, Bae M., Kim S. Situational interest, cognitive engagement, and achievement in physical education *Contemporary Educational Psychology* Volume 34, Issue 3, July 2009, Pages 221-229

Відомості про авторів:

Вознюк Т.В.; orcid.org/0000-0002-6215-764X; tv_vinnitsa@ukr.net;
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21000, Україна.

Дідик Т.; orcid.org/0000-0002-6215-764X; tv_vinnitsa@ukr.net; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21000, Україна.